

Lojo miljöhälsotjänster
Tillsynsplan för miljö- och hälsoskyddet
för åren 2020-2024

Innehållsförteckning

1. Inledning	2
2. Lojos miljöhälsotjänster	3
2.1 Verksamhetsområde	3
2.2 Tillsynens resurser och uppgifter	3
2.2.1 Personalresurser	4
2.3 Utbildning	5
2.4 Tillsynsobjektens riskbedömning, inspektionsfrekvens och den tid som används för inspektioner	5
2.5 Inspektionens innehåll	5
2.6 Avgifter	6
2.7 Provtagning, undersökning av prover och laboratorier	7
2.8 Register över tillsynsobjekt	7
2.9 Kommunikation	7
3. Tillsynsplan för branscher	8
3.1 Tillsyn enligt livsmedelslagen	8
3.1.1 Tillsynsobjekt	9
3.1.2 Anmälnings- och godkännandeförfarande	9
3.1.3 Tillsynsuppgifternas offentlighet	9
3.1.4 Programperiodens prioriteringar	9
3.1.5 Provtagning och undersökning av prover som genomförs av kommunen	10
3.1.6 Kvalitetssystem och auditering	10
3.2 Tillsyn enligt hälsoskyddslagen	10
3.2.1 Tillsynsobjekt	10
3.2.2 Anmälnings- och godkännandeförfarande	11
3.2.3 Programperiodens prioriteringar	11
3.2.4 Tillsyn av hushållsvatten och provtagning	11
3.2.5 Tillsyn av badvatten och provtagning	12
3.3 Tillsyn enligt tobakslagen	12
3.3.1 Tillsynsobjekt	12
3.3.2 Tillståndsförfarande	13
3.3.3 Programperiodens prioriteringar	13
3.4 Veterinärvård	13
3.4.1 Personalresurser och kompetens	14
3.4.2 Avgifter	14
3.4.3 Grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp	14
3.4.4 Tillsyn av djursjukdomar och biprodukter	15
3.4.5 Tillsyn av djurens välbefinnande	15
3.4.6 Prioriteringar inom veterinärvården	16
4. Beredskap för störningssituationer	16
5. Uppföljning och utvärdering av planens genomförande	17

Bilaga 1: Livsmedelstillsynens systematiska tillsyn

Bilaga 2: Systematisk tillsyn enligt hälsoskyddslagen

Bilaga 3: Systematisk tillsyn enligt tobakslagen

Bilaga 4: Central lagstiftning som styr kommunernas tillsyn

Bilaga 5: Valvira/hälsoskyddslagen; Allmänt innehåll i inspektioner av tillsynsobjektstyper

Bilaga 6: Kartläggning av resursbehovet inom veterinärvården

1. Inledning

Syftet med miljö- och hälsoskyddet är att främja och övervaka livsmiljöns och individens hälsa samt djurens hälsa och välbefinnande. Tack vare ett välfungerande miljö- och hälsoskydd kan man förebygga uppkomsten av epidemier och därigenom minska på belastningen för hälsovården och frånvaro från arbetet på grund av sjukdomar. Genom miljö- och hälsoskyddet kan man också förebygga många kroniska sjukdomar genom tidigt ingripande (t.ex. vid problem med inomhusluften).

Miljö- och hälsoskyddslagstiftningen har som mål att garantera kommuninvånarna en trygg livsmiljö där det inte finns några faktorer som medför sanitära olägenheter. Lagstiftningen betonar verksamhetsutövarnas eget ansvar, men myndighetstillsyn behövs för att säkerställa att verksamheten och produkterna följer bestämmelserna samt garantera aktörerna förutsättningar för produktion. Den förpliktande lagstiftningen inom miljö- och hälsoskyddet utgår från följande lagar: hälsoskyddslagen (763/1994), livsmedelslagen (23/2006), tobakslagen (549/2016) samt veterinärvårdslagen (765/2009).

Kommunen ska utarbeta och godkänna en sådan plan för den regelbundna tillsynen att tillsynen är av hög kvalitet och förebygger sanitära olägenheter. Planen för nästa verksamhetsår ska godkännas i de beslutande kommunala organen och lämnas till regionförvaltningsverket före utgången av innevarande år. I kommunens plan beaktas det nationella tillsynsprogrammet som utarbetas i samråd mellan de riksomfattande centrala ämbetsverk som planerar, koordinerar och övervakar tillsynen inom miljö- och hälsoskyddet, Livsmedelsverket under Jord- och skogsbruksministeriet och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) under Social- och hälsovårdsministeriet. I det riksomfattande tillsynsprogrammet för miljö- och hälsoskyddet för perioden 2020-2024 är temat en enhetlig tillsyn och ett enhetligt samarbete som man närmar sig på olika sätt. Målet är att

- på uppdrag av regionförvaltningsverken genomföra utvärderings- och styrningsbesök vid tillsynsenheter
- främja myndighetssamarbetet
- stärka och förbättra samarbetet med aktörer
- stärka och förbättra beredskapen inför exceptionella situationer

Kommunens plan sammanställer tillsynen, prioriteringarna och projekten inom tillsynsenhetens område under planperioden.

Efter att social- och hälsovårdsreformen och landskapsreformen fallit indrogs även de övriga lagändringarna i samband med reformen. Beredningen av landskapsreformen bidrog dock till ökat regionalt samarbete som man kommer att fortsätta med. Lojo miljöhälsotjänster kommer att delta i detta samarbete inom Nylands landskap.

I den nya regeringens regeringsprogram ingår en skrivning om reformen av social- och hälsovården och att ansvaret för att ordna dessa tjänster samlas hos självstyrande områden som är större än kommuner. Enligt skrivningen i regeringsprogrammet ska det utredas hur miljö- och hälsoskyddet ordnas som ett led i social- och hälsovårdsreformen. Detta arbete kommer att kräva även miljö- och hälsoskyddsenshetens resurser.

Regelbunden tillsyn enligt tillsynsplanen för miljö- och hälsoskyddet är avgiftsbelagd för verksamhetsutövare. Tillsynsavgifterna debiteras enligt en godkänd taxa.

Miljö- och hälsoskyddslagstiftningen förutsätter inte direkt att verksamhetsutövarna ska höras om tillsynsplanen, men i enlighet med god förvaltningssed framläggs Lojos tillsynsplan för miljö- och hälsoskyddet offentligt enligt 41 § i förvaltningslagen före det slutgiltiga godkännandet av planen för att ge verksamhetsutövare möjlighet att uttala sin åsikt.

2. Lojos miljö- och hälso-tjänster

2.1 Verksamhetsområde

Till följd av organisationsreformen i Lojo stad som trädde i kraft i början av år 2017 fungerar miljö- och hälsosektionen vid nämnden för attraktionskraft i Lojo som tillsynsmyndighet inom samarbetsområdet som utgörs av Högfors och Lojo städer samt Vichtis och Sjundea kommuner. Inom samarbetsområdet finns cirka 92 000 invånare.

Lojos miljö- och hälso-tjänster fungerar som tjänsteinnehavarorganisation underställd sektionen. Årsverken inom miljö- och hälso-tjänsterna i Lojo uppfyller kraven i lagen om samarbetsområden för miljö- och hälsovården (410/2009) med det totala antalet årsverken på 13,5.

2.2 Tillsynens resurser och uppgifter

Inom Lojos miljö- och hälso-tjänster arbetar i början av år 2020 4 veterinärer som arbetar med patienter, 7 hälsoinspektörer, 1 hygieniker/tillsynsveterinär och miljö- och hälsochefen. Dessutom har miljö- och hälso-tjänsterna tillgång till en byråsekreterare (0,5 årsverke) i Lojo stads förvaltning. Enheten anställde också år 2019 för viss tid en djurskyddsövervakare som befullmäktigats av regionförvaltningsverket - visstidsanställningen förlängs så att den åtminstone omfattar år 2020. Miljö- och hälsochefens arbetsuppgifter inkluderar enhetens administrativa uppgifter, arbetsledning och utveckling. Hygienikern/tillsynsveterinären ansvarar för tillsynsuppgifter i enlighet med djurskyddslagen och delvis med lagen om djursjukdomar samt för en del av tillsynen inom primärproduktionen i enlighet med livsmedelslagen. En del av tillsynen hör i enlighet med lagen om djursjukdomar till de veterinärer som arbetar med patienter. Hälsoinspektörerna ansvarar för övrig tillsyn i enlighet med livsmedelslagen, hälso- och sjukvårdslagen och tobakslagen, men de har tills vidare inte specialiserat sig i tillsyn enligt en enskild lag. Genom uppgiftsfördelningen har man dock strävat efter att koncentrera uppgifterna så att en viss specialisering har varit möjlig. Miljö- och hälso- och sjukvårdens personal, ansvarsområden och kontaktuppgifter finns på Lojo stads webbplats.

Vid sidan av miljö- och hälso- och sjukvårdslagstiftningen definieras för hälso- och sjukvårdsmyndigheten uppgifter i bl.a. strålskyddslagen (tillsyn av solarier), läkemedelslagen (tillsyn av försäljning av nikotinpreparat), miljöskyddslagen (24 §, freontillsyn) och lagen om vattentjänster (4 §). I samarbetsavtalet har miljö- och hälso-tjänsterna också tilldelats uppgifter som campingplatsmyndighet i enlighet med lagen om friluftsliv.

Belastningen på miljö- och hälso-tjänsterna ökar ständigt på grund av övriga myndigheters begäranden om utlåtanden, för vars behandling tillräckligt med resurser måste reserveras. En annan faktor som ökar belastningen och som ska beaktas är den ökade tillsynen inom primärproduktionen och det merarbete den medför. Från början av år 2020 kommer ansvaret för tillsynen över den första ankomstplatsen överföras från Livsmedelsverket till kommunerna. Även för detta måste man reservera resurser vid enheten, eftersom behovet av resurser inte kommer att vara klart före årsskiftet.

I dimensioneringen av resurserna för tillsynen måste man vid sidan av den planerade tillsynen även beakta sådana arbetsuppgifter som inte omfattas av den planerade tillsynen, såsom förnyade inspektioner, inspektioner förknippade med boendehälsan och annan misstanke, epidemiutredningar och andra speciella situationer, behandling av anmälningar och ansökningar samt rådgivning och styrning. I resursplaneringen måste man också reservera tid för provtagning, hantering av provresultat och tillsynsrapporter. I dimensioneringen ska man även beakta den restid som behövs för tillsynsbesöken och som inte ingår i den genomsnittliga tid som används för inspektioner. Dessutom används resurser under 2020 till att ständigt uppdatera kvalitetssystemet, beredskapsplanen och förbättra enhetens beredskap samt att stärka och främja myndighetssamarbetet. Det pågående utvecklingsarbetet för informationssystemet VATI som togs i bruk i början av 2019 kommer att belasta enheterna under de kommande åren. Informationssystemet påverkar i betydande grad tillsyns- myndigheternas verksamhetsmiljö, eftersom eventuella felsituationer och utvecklingsfaser kan kräva tid på bekostnad av verkställigheten av lagstiftning och tillsynsinsatser. Detta bör beaktas vid utvärderingen av hur beredskapsplanerna utfaller.

Hälsosfarliga situationer inklusive provtagningar prioriteras alltid i förhållande till planenlig tillsyn.

På planenlig tillsyn när det gäller hälsoövervakning, dvs. livsmedels-, hälsoskydds- och tobakstillsyn kan riktas 20 % de totala personalresurserna och för veterinärvården inklusive djurskydds- och djursjukdomstillsyn har avsatts 37 %. Cirka 40% av de tillgängliga resurserna kvarstår för att sköta övriga uppgifter. I tabell 1 redogörs närmare för fördelningen av resurserna.

Tabell 1: Fördelning av de tillgängliga personalresurserna enligt tillsynssektor.

	Totalt antal årsverken inom enheten (årsv.)	Resurser inom hälsoövervakning (årsv.)	Uppskattat resursbehov (årsv.)	Tillgänglig resurs för planenlig tillsyn (årsv.)
Livsmedelstillsyn	3,7	3,7	5,8	1,35
Hälsoskyddstillsyn	2,9	2,9	3,7	1,15
Tobakstillsyn	0,4	0,4	0,5	0,2
Veterinärvård	5,0			
Förvaltning/kontorstjänster	1,5			
Totalt	13,5	7,0	10,0	2,7
	100 %			20 %

Det beräknade personalresursbehovet enligt tillsynssektor baserar sig på den riksomfattande planenliga riskklassificeringen av tillsynen som bland annat omfattar behovet av ytterligare inspektioner, den tid som använts för inspektionsresor, mer specifik rådgivning, handledning i att rätta till missförhållanden, orientering i ett nytt objekt osv. Till exempel har de riktgivande inspektionsfrekvenserna och den tid inspektionen tar uppskattats för objekt där allt i stort sett är i ordning. Dessutom har tid avsatts för andra uppgifter, inklusive bl.a. oplanerade inspektioner som gäller misstanke, besvär, godkännande eller liknande, utbildning, insamling av information, uppdatering av lagstiftning, utveckling av arbetsmetoder, regionalt samarbete, deltagande i arbetsgrupper, provtagning, handräckning, utlåtanden, funktioner som gäller datasystem, arkivering och rapportering.

2.2.1 Personalresurser

Underskottet i personalresurserna uppskattas till cirka 20 % som motsvarar en arbetsinsats av cirka 3 personer. Tillsynsutfallet har under de senaste åren varit betydligt lägre än det tillsynsbehov som de centrala ämbetsverken har ställt samt de mål som enheten på basis av det har satt upp - detta visar en resursbrist vid enheten. Regionförvaltningsverket i södra Finland utförde i november 2015 ett styrnings- och utvärderingsbesök, varvid personalunderskottet bedömdes vara cirka 3 årsverken. Den riskbaserade planenliga tillsynen förutsätter i dagens omvärld att inspektionsfrekvensen av objekten planeras utifrån tillsynsbehovet. I det riksomfattande tillsynsprogrammet betonas att ett tillsynsprogram inte får planeras resursbaserat. Detta förutsätter tillräckliga resurser, inklusive personalresurser så att högklassig tillsyn inom miljö- och hälsoskyddet kan säkerställas. Med de tillgängliga personalresurserna kommer man inte upp till de inspektionsantal som det riksomfattande tillsynsprogrammet för miljö- och hälsoskyddet förutsätter.

Hälsosfarliga situationer och andra specialsituationer prioriteras alltid i förhållande till den övriga tillsynen. Även klagomål och anmälningar behandlas i akut ordning. När ett missförhållande anmäls, bedöms antalet klagomål, om klagomålet är befogat, antalet som är utsatta och eventuella följder innan man fattar beslut om fortsatta åtgärder.

Bristen på resurser leder till prioritering, objekt med hög riskklassificering och där antalet användare är stort eller hör till riskgrupper prioriteras också i den planenliga tillsynen. Objektlistorna granskas årligen och man försöker balansera tillsynen genom att besöka objekt som varit utan tillsyn en längre tid.

Man försöker få mer resurser genom att hålla miljöhälsosektionen uppdaterad genom aktualitetsrapporter samt genom att informera ledningen för Lojo stad samt samarbetskommunerna om enhetens situation.

2.3 Utbildning

Personalens kompetens upprätthålls genom att den deltar i riksomfattande och regionala utbildningar. Vid deltagandet i utbildningarna strävar man efter att beakta hur respektive tjänsteinnehavares uppgiftsområden förstärks. Målet är att varje tjänsteinnehavare under året ska ha möjlighet att delta i åtminstone en avgiftsbelagd utbildning och flera (min. 4 st.) avgiftsfria utbildningar som bland annat ordnas av de centrala ämbetsverken, regionförvaltningsverket och ministerierna. Förändringar i lagstiftningen och andra förändringar i praxisen som förutsätts av de centrala myndigheterna ökar utbildningsbehovet under vissa år. Personalens utbildningsplan uppdateras under året för två perioder: januari-juni och juli-december. Utbildningsplanen lämnas in till stadens centralförvaltning i början av perioden. Personalen hörs om utbildningsplanen i fråga om utbildningen och de tillgängliga utbildningarna kartläggs. Personalen deltar i utbildningen enligt innehåll och ändamålsenlighet (t.ex. flera deltar i samma utbildning, videoförbindelsemöjlighet, utbildningens lämplighet med tanke på arbetsuppgifterna). Över utbildningarna förs ett register över deltagandet i utbildningarna.

2.4 Tillsynsobjektens riskbedömning, inspektionsfrekvens och den tid som används för inspektioner

Denna tillsynsplan baseras på de centrala myndigheternas branschspecifika riskbedömningar och riskklassificeringar. I riskbedömningen definieras inspektionsfrekvensen och den genomsnittliga tid som används för inspektionerna.

Inom livsmedelstillsynen infördes år 2017 riskklassificering av livsmedelslokaler och fastställande av tillsynsbehov enligt Eviras anvisning 10503/2. Inspektionsfrekvensen påverkas av de observationer man gjort i samband med tillsynen. De brister som konstaterats på inspektionsobjektet kan leda till en avgiftsbelagd förnyad inspektion. För de uppskattade inspektionsfrekvensvärden som används i de branschspecifika tabellerna nedan redogörs i en separat tabell

I den inspektionstid som anges i planen ingår inte den tid som använts t.ex. för resor mellan objekten. Resekostnaderna faktureras som fast belopp av alla verksamhetsutövare enligt taxan för miljö- och hälsoskyddet som miljöhälsosektionen har godkänt. Den tid som resan tagit uppskattas dock objektspecifikt när inspektionsanteckningarna förs in i datasystemet.

De nya objekt som anmälts till tillsynsmyndigheten omfattas efter behandlingen av anmälan av den planenliga tillsynen. På ett nytt objekt tillämpas i regel de centrala ämbetsverkens rekommendationer om inspektionsfrekvens och den tid som används för inspektionen.

Tabell 2. Inspektionsfrekvenser uttryckta i ord.

0,7 =	två gånger på tre år
0,5 =	en gång på två år
0,3 =	en gång på tre år
0,2 =	en gång på fem år
0,1 =	en gång på tio år

2.5 Inspektionens innehåll

Inom miljöhälsovårdens tillsyn utreds med inspektionerna hur tillsynsobjektet och dess verksamhet uppfyller kraven. Inspektionen kan riktas mot lokaler, verksamhetssätt, omständigheter, dokument och produkter. En enskild inspektion kan omfatta antingen kontroll av hela objektet eller bara kontroll av något delområde. Inspektionerna kan omfatta sensorisk kontroll och bedömning, provtagningar och mätningar i syfte att bedöma eventuella sanitära olägenheter som den verksamhet som bedrivs eller de produkter som tillverkas eller de tjänster som tillhandahålls hos tillsynsobjektet kan medföra samt bedöma säkerheten och överensstämmelsen med bestämmelser. Ett provtagningsbesök

räknas inte som en inspektion. Vid samma inspektion kan man göra inspektioner enligt flera miljöhälsovårdslagar. Av inspektionsprotokollet framgår på grundval av vilka författningar inspektionen har förrättats. Lokaler som omfattas av hemfriden kan inspekteras som en så kallad granskning av handlingar.

Ett inspektionsprotokoll ska upprättas över inspektionen och det ska lämnas för kännedom till de berörda. Inspektionsprotokollet kan vid behov också skickas för kännedom till andra myndigheter. En närmare anvisning om inspektion och inspektionsprotokoll anges i kvalitetssystemet. Om man vid inspektionen upptäcker brister eller fel, strävar man efter att avhjälpa dessa genom handledning och rådgivning, uppmaningar som har en tidsfrist samt vid behov med förvaltningsmässiga tvångsåtgärder.

Syftet med en inspektion i enlighet med livsmedelslagen är att säkerställa att livsmedlen och hanteringen av dem är säkra samt att livsmedlen har hälsomässiga och övriga kvaliteter i enlighet med livsmedelsbestämmelserna samt att försäkra livsmedlens spårbarhet. Målet är också att säkerställa att informationen om livsmedlen är sanningsenlig och tillräcklig och att den inte är vilseledande. Till inspektionen hör sensorisk kontroll och bedömning, vid behov mätningar och provtagningar samt genomgång av handlingar. En inspektion i enlighet med livsmedelslagen kan även utgöras av enbart kontroll av handlingar.

Syftet med en inspektion i enlighet med livsmedelslagen är att utreda om verksamheten ger upphov till sanitära olägenheter och om det på inspektionsobjektet förekommer sådana faktorer och förhållanden som kan ge upphov till sanitära olägenheter. Till inspektionen hör vanligen sensorisk kontroll och bedömning samt eventuellt mätningar och provtagning.

Syftet med en inspektion enligt tobakslagen är att utreda om tillsynsobjektets lokaler och verksamhet uppfyller kraven i tobakslagen. Till inspektionen hör vanligen sensorisk kontroll och bedömning samt eventuellt mätningar och provtagning.

Syftet med djurskyddsinspektioner är att utreda om man följer kraven i djurskyddslagstiftningen när det gäller djurhållningen och djurskötseln. Vid en djurskyddsinspektion kontrolleras bland annat djurens hållningsplats och under vilka förhållanden de hålls, djurens hälsotillstånd, fodrets tillräcklighet och kvalitet samt en eventuell bokföring som gäller djurhållningen och djurskötseln.

2.6 Avgifter

Kommunen måste uppbära en avgift från aktören enligt den taxa kommunen godkänt för inspektioner, provtagning och undersökning av prover som ingår i tillsynsplanen. En förnyad inspektion som görs till följd av att en brist noterats vid en planenlig inspektion anses vara en inspektion i enlighet med tillsynsplanen, varvid avgift uppbärs även för den förnyade inspektionen. Tillsynsavgifterna bör bestämmas så att de täcker kostnaderna för en systematisk tillsyn. För tillfället uppbärs avgiften för inspektionen efter att inspektionen har utförts. I framtiden planerar man på ministernivå en årlig tillsynsavgift för aktörerna, som uppbärs oberoende av om inspektioner utförs eller inte. Avgiftstaxan och grunderna finns på miljöhälsovårdens webbsida.

Kommunens tillsynsmyndighet har en massa sådana uppgifter för vilka man inte kan uppbära avgift, men som måste prioriteras i förhållande till den planenliga tillsynen. Dyliga uppgifter är t.ex. kontroll av misstankar om sanitära olägenheter och utredning av epidemier. Även för dessa uppgifter måste man reservera resurser och därför är det inte möjligt att täcka alla kostnader för miljöhälsovården med avgifter. Inte heller kan kostnaderna för veterinärvård beaktas när tillsynsavgifterna bestäms.

Avgifterna vid Lojo miljöhälsotjänster tas ut enligt taxan för miljö- och hälsoskyddet (Miljöhälsosektionen vid miljönämnden 35 § 28.11.2018). Taxan justeras i slutet av året och uppdateras vid behov. Inom veterinärvården infördes från och med början av maj 2017 en klinikavgift på 10 € (+ moms 24 %)/kund.

2.7 Provtagning, undersökning av prover och laboratorier

Prover för den planerliga tillsynen tas på det sätt som förutsätts i lagstiftningen på verksamhetsutövarens bekostnad främst på de tillsynsobjekt som är underställda hälsoskyddslagen. På tillsynsobjekt som är underställda livsmedelslagen sker provtagning främst projektartat. För att säkerställa egenkontrollen kan det vid behov tas prover på tillsynsobjekten på verksamhetsutövarens bekostnad från fall till fall, om det konstateras brister eller försummelser i verksamheten. I samband med epidemiutredningar och andra misstankar om sanitära olägenheter tas prover utanför tillsynsplanen. Kommunen måste i sin budget reservera tillräckliga resurser för provtagning och undersökning av proverna. Tillsynsmyndigheten kan också besluta om användning av extern sakkunnig för provtagning. År 2019 lades provtagningen från badvatten ut till aktörerna. Provresultaten kommer att meddelas till enheten och man reagerar på avvikande resultat vid behov.

Proverna undersöks i laboratorier som är FINAS-ackrediterade och godkända av Livsmedelsverket. De laboratorier som Lojos miljöhälsotjänster primärt använder för undersökning av prover inom den planerliga tillsynen och i exceptionella situationer (bl.a. epidemimisstankar) listas nedan.

LuvyLab Oy Ab, Lojo
Synlab Oy, Högfors
MetropoliLab Oy, Helsingfors
Livsmedelsverkets laboratorium, Helsingfors

Om provtagning i störningssituationer vid normalförhållanden har Lojo miljöhälsotjänster ett avtal med MetropoliLab.

2.8 Register över tillsynsobjekt

Det centraliserade informationssystemet för miljö- och hälsoskyddet KUTI/YHTI ersattes i början av år 2019 av VATI-systemet. I VATI utnyttjas de tidigare systemens datalager (objekts- och tillsynsdata) samt egenskaper. VATIs användargränssnitt fungerar i realtid och utnyttjar kravet på riskbaserad tillsyn samt fungerar som ett verktyg för det dagliga tillsynsarbetet. Systemet fungerar i fortsättningen som myndigheternas verktyg för verksamhetsledning, tillsynsåtgärder och rapportering.

Ett hanteringssystem för tillsynsenheterna inom miljö- och hälsoskyddet (VYHA) används vid rapportering av personalresurser, utvärdering av tillsynsplanen och dess utfall.

Inom veterinärvården används som patientdatasystem veterinärprogrammet KliniQ på alla veterinärmottagningar. Veterinärernas databaser slogs samman i slutet av 2018 och webbökningen infördes våren 2019.

2.9 Kommunikation

Lojos miljöhälsotjänster har en lagstadgad skyldighet att ge anvisningar och råd inom miljö- och hälsoskyddet. Alla tjänsteinnehavare deltar i handledningen och rådgivningen inom sitt eget kompetensområde. Tjänsten tillhandahålls per telefon, e-post och i samband med inspektionsbesöken. Miljöhälsotjänsterna har en egen webbplats i anslutning till Lojo stads webbplats som täcker hela verksamhetsområdet. På samarbetskommunernas webbplatser finns en länk till miljöhälsotjänsternas webbplats. På enhetens webbplats beskrivs verksamheten inom miljöhälsotjänster och råd till kunderna. På det sättet kan en del av rådgivningen styras direkt till de anvisningar som finns på internet. Under avsnittet Aktuellt kan man bättre informera om aktuella frågor och komma ut med meddelanden.

Kommunikationsansvaret ligger i exceptionella situationer hos miljöhälsochefen eller av denne utnämnd person. I normala ärenden som avser miljö- och hälsoskyddet kan alla tjänsteinnehavare ge information till t.ex. medier inom ramen för sitt eget kompetensområde. Kommunikationen sker beroende på situationen i regel via stadens webbplats och de lokala tidningarna. Vid behov kan meddelanden även ges via radio och television samt sociala medier.

Information om resultat från miljöhälsotjänsternas tillsynsprojekt ges på miljöhälsotjänsternas egen webbplats.

Inom staden sker kommunikationen via intranätet eller e-post samt vid interna möten.

För regional eller rikstäckande kommunikation ansvarar i huvudsak regionförvaltningsverket eller ett centralt ämbetsverk eller det ifrågavarande ministeriet.

Kontakten med regionförvaltningsverket och andra lokala myndigheter sker enligt respektive tjänsteinnehavares behov.

3. Tillsynsplan för branscher

3.1 Tillsyn enligt livsmedelslagen

Syftet med livsmedelslagen är att säkerställa att livsmedlen och hanteringen av dem är säkra samt att livsmedlen har hälsomässiga och övriga kvaliteter i enlighet med livsmedelsbestämmelserna; säkerställa att informationen om livsmedlen är sanningsenlig och tillräcklig och att den inte är vilseledande; skydda konsumenten mot hälsorisker och ekonomiska förluster på grund av livsmedel som inte uppfyller livsmedelsbestämmelserna; säkerställa att livsmedlen är spårbara; trygga en högklassig livsmedelstillsyn; och för sin del förbättra verksamhetsförutsättningarna för aktörerna inom livsmedelsbranschen.

Livsmedelsverket har utarbetat en flerårig nationell tillsynsplan för livsmedelskedjan för åren 2015-2020 (VASU). Kommunen måste beakta denna plan när den planerar sin egen tillsyn. Kommunens uppgift är att sörja för tillsynen enligt livsmedelslagen inom sitt område. Kommunens uppgifter inom livsmedelstillsynen är:

- att godkänna och handlägga anmälningar från de livsmedelslokaler som omfattas av kommunens tillsyn;
- tillsyn av förhållanden och produkter samt tillsyn av egenkontroll vid primärproduktionsplatser, livsmedelslokaler, första ankomstplatser och andra aktörer inom livsmedelsbranschen (inkl. importörer);
- tillsyn av livsmedel som producerats i hemlandet samt tillsyn av tillverkningen av de material och tillbehör som kommer i kontakt med livsmedel; samt
- tillsyn av livsmedel och marknadsföring av dessa i handelskedjan (inkl. ekologiska livsmedel).

Till kommunens uppgifter hör att ge råd och information till aktörerna och konsumenterna inom livsmedelsbranschen, hjälpa de statliga myndigheterna i genomförandet av det nationella programmet för övervakning av främmande ämnen i animaliska livsmedel samt att göra anmälningar och rapporter i enlighet med livsmedelsbestämmelserna till regionförvaltningsverket och Livsmedelsverket. Kommunen deltar på sitt område i återtagningen av hälsofarliga produkter samt andra åtgärder.

Livsmedelstillsynen måste vara heltäckande, regelbunden, effektiv, jämlik och öppen. Livsmedelstillsynen är också riskbaserad, det vill säga tillsynen riktas utgående från de risker som är förknippade med verksamheten och verksamhetsutövarna. Inspektionsfrekvensen och innehållet i inspektionerna för enskilda tillsynsobjekt beror på den bedömda risken, som i sin tur beror på den utövade verksamhetens omfattning, karaktär och kvalitet. Objekten är uppdelade enligt Livsmedelsverkets anvisningar i riskklasserna 0-10, där 0 är ett tillsynsobjekt med den lägsta risken. Med risk avses sannolikheten för en negativ hälsoeffekt och denna effekts allvarlighetsgrad till följd av en fara. Riskbedömning görs utifrån tillsynsobjektets verksamhet samt observationer vid utförda inspektioner på objektet.

På verksamhetsområdet för Lojos miljöhälsotjänster utförs inspektionerna utan förhandsanmälan i enlighet med tillsynsförordningen. I bruktagningsinspektioner på nya objekt utförs i motsats till praxis ovan ofta enligt förhandsöverenskommelse med verksamhetsutövaren.

3.1.1 Tillsynsobjekt

Tillsynsobjekt enligt livsmedelslagen utgörs av livsmedelslokaler som kräver anmälan eller godkännande, inklusive virtuella lokaler, livsmedelstransporter, mobila livsmedelslokaler och verksamhetsutövare som tillverkar eller marknadsför kontaktmaterial samt primärproduktionsställen.

I tillsynsplanens bilaga 1 visas de tillsynsobjekttyper som finns på samarbetsområdet enligt Livsmedelsverkets riskklassificering, deras antal, tillsynsfrekvenser och behovet av antal inspektioner. Tabellen visar även den planerade genomsnittliga inspektionstiden. Det finns cirka 1391 tillsynsobjekt enligt livsmedelslagen på samarbetsområdet och cirka 662 primärproduktionsställen, som inspekteras mer sällan.

3.1.2 Anmälning- och godkännandeförfarande

I 13–15 § och 22 § i livsmedelslagen samt i statsrådets förordning om livsmedelstillsyn föreskrivs om anmälning- och godkännandeförfarande för primärproduktionsställen och livsmedelslokaler. Blanketter för godkännande- och ansökningsförfarande finns på Lojo miljöhälsotjänsters webbplats.

Anmälan om livsmedelslokal ska göras senast fyra veckor innan verksamheten inleds. Lokaler som faller inom anmälningförfarandet kontrolleras senast inom sex månader från det att verksamheten påbörjats. Vid den första inspektionen granskas livsmedelslokalens verksamhetsförutsättningar och egenkontrollplan. I 13 och 22 § i livsmedelslagen förtecknas funktioner inom livsmedelsbranschen och primärproduktionen, som inte ska anmälas till tillsynsmyndigheten. När anmälan har behandlats skickas ett avgiftsbelagt intyg till verksamhetsutövaren.

Man måste ansöka om godkännande innan verksamheten påbörjas eller ändras väsentligt. För godkännande av livsmedelslokal upprättas ett avgiftsbelagt förvaltningsbeslut. Livsmedelslokaler som förutsätter godkännande granskas innan verksamheten påbörjas och ändras. Egenkontrollplan måste bifogas ansökan om godkännande. Produktion av groddar anses vara primärproduktion som kräver godkännande av livsmedelstillsynsmyndigheten. Godkännande behövs emellertid inte för småskalig produktion av groddar i t.ex. restauranger.

3.1.3 Tillsynsuppgifternas offentlighet

Kravet om att tillsynsuppgifterna enligt livsmedelslagen ska vara offentliga genomförs med Livsmedelsverkets nationella system för offentliggörande av resultaten av inspektionerna, det vill säga Oiva-systemet. Syftet med Oivasystemet är att öka transparensen inom tillsynen och ge konsumenterna information. I Oiva-systemet bedöms inspektionsresultatet gällande en livsmedelslokal med hjälp av en skala A (utmärkt), B (bra), C (ska korrigeras), D (dålig). Livsmedelsverket förser verksamhetsutövarna med en Oiva-rapport utifrån utförda Oiva-inspektioner. Den avgift som debiteras för inspektionen inkluderar postandet av en Oiva-rapport. Om fler rapporter skickas, är de övriga rapporterna avgiftsbelagda för verksamhetsutövarna. Verksamhetsutövaren måste ställa fram rapporten på en synlig plats i sin livsmedelslokal.

3.1.4 Programperiodens prioriteringar

Åtgärderna för livsmedelssäkerheten under programperioden har angetts i VASU. Med prioriteringar i tillsynen vill man säkerställa en effektiv och planerlig användning av de begränsade tillsynsresurserna. För 2020 är prioriteringarna följande:

- deltagande i arbetet med tyngdpunktsplanering VASU 2021
- slutförande av tillsynsåtgärder (brister som upptäckts i samband med utvärderings- och styrningsbesök och åtgärder i anslutning till OIVA C- och D-vitsord)
- baserat på resultaten från tillsynsresultaten, betonas i tillsynsplanen frågor som försämrar livsmedelssäkerheten och konsumentinformationen:
  - underhåll
  - städning

- marknadsföring
- salt- och näringsvärdesdeklarationer (tillsynsprojekt)
- Utveckling av tillsyn och bekämpning av bedrägerier
- deltagande i genomförandet av tillsynsprogram i enlighet med de överenskomna rollerna
- ständig utveckling av VATI

De övriga prioriteringarna genomförs enligt verksamheten inom området och i mån av möjlighet när den centrala myndigheten har gett mer anvisningar om hur projekten ska genomföras.

3.1.5 Provtagning och undersökning av prover som genomförs av kommunen

För år 2020 har man inga planerade egna provtagningsprojekt. I mån av möjlighet strävar man efter att delta i projekt som leds av Livsmedelsverket samt i eventuella andra tillsynsprojekt som genomförs tillsammans med andra enheter.

Objekten för projekten väljs ut med slumpval. Provtagningen och undersökningen av proverna är avgiftsbelagda för verksamhetsutövarna. Verksamhetsutövaren betalar de analyser som görs på proverna. För provtagningen kan utomstående specialist med tillräcklig erfarenhet och kompetens användas.

3.1.6 Kvalitetssystem och auditering

Enligt 41 § i livsmedelslagen ska den kommunala myndigheten för livsmedelstillsyn utarbeta ett kvalitetssystem som lämpar sig för dess verksamhet, samt upprätthålla och tillämpa detta system. Kvalitetssystemet har omarbetats sedan år 2014. Kvalitetssystemet togs i sin helhet i bruk under år 2015. Kvalitetssystemet utvecklas kontinuerligt även under år 2020. Regionförvaltningsverket genomförde ett utvärderings- och styrningsbesök för livsmedelstillsyn hösten 2019.

3.2 Tillsyn enligt hälsoskyddslagen

Syftet med hälsoskyddslagen är att upprätthålla och främja befolkningens och individens hälsa. Syftet med lagen är också att förebygga, minska och undanröja sådana faktorer i miljön som kan innebära sanitära olägenheter. Det nationella tillsynsprogrammet för hälsoskyddet och den styrning som ges utifrån programmet för upprättandet av den lokala tillsynsplanen utgår från hälsoskyddslagen samt miljöhälsovårdens gemensamma nationella tillsynsprogram och däri överenskomna principer. Med prioriteringar i tillsynen säkerställs en effektiv och planerlig användning av de begränsade tillsynsresurserna.

3.2.1 Tillsynsobjekt

De flesta tillsynsobjekt enligt hälsoskyddslagen kräver antingen myndighetsgodkännande eller är anmälningspliktiga. Aktörernas underlåtenhet att anmäla och att lämna anmälan om upphörande har gjort det svårt för tillsynsmyndigheten att hålla registret över tillsynsobjekt aktuellt.

Social- och hälsovårdsministeriet har gett ett utlåtande om tillämpningen av hälsoskyddslagen i lokaler som omfattas av hemfriden. Enligt utlåtandet måste man göra en anmälan om man startar en anmälningspliktig verksamhet enligt 13 § i hälsoskyddslagen och om den omfattas av hemfriden. Verksamheten kan emellertid inte övervakas inom ramen för den planerliga tillsynen.

Det finns cirka 550 tillsynsobjekt enligt hälsoskyddslagen på samarbetsområdet som omfattas av den planerliga tillsynen. Tillsynsobjekttyperna, antalen och inspektionsfrekvenserna har angetts i bilaga 2.

Förutom den planerliga tillsynen belastas tillsynspersonalen i allt större grad av ärenden som gäller boendehälsa enligt hälsoskyddslagen och åtgärdsförfrågningar gällande hushållsvattnet samt varierande besvär som baserar sig på en eventuell sanitär olägenhet.

3.2.2 Anmälnings- och godkännandeförfarande

Anmälan måste göras för de funktioner som anges i 13 § i hälsoskyddslagen. Anmälan måste göras 30 dygn innan verksamheten påbörjas och till den måste bifogas nödvändiga utredningar av verksamheten och de lokaler som används för den. Anmälningsblanketten finns på miljöhälsotjänsters webbsida. Hälsoskyddsmyndigheten ger ett avgiftsbelagt intyg över anmälan och vid behov gör en inspektion enligt 45 §. Anläggningar som levererar hushållsvatten kräver ett godkännande, och de måste ansöka om godkännande senast 3 månader innan den planerade verksamhetsstarten. Hushållsvatten får inte levereras och verksamheten får inte väsentligt ändras utan godkännande av tillsynsmyndigheten. Om godkännandet fattas ett förvaltningsbeslut.

3.2.3 Programperiodens prioriteringar

Programperiodens tillsyn enligt hälsoskyddslagen har under åren 2020-2024 fokus på följande:

- Stöd till egenkontrollen, till exempel:
  - stöd till verksamhetsutövare för att identifiera risker
  - stöd till egenkontrollen vid tillsynsbesök
  - bedömning och hantering av risker som inverkar på hushållsvattnets kvalitet i samarbete med den anläggning som levererar hushållsvatten och uppdatering av tillsynsundersökningsprogrammet
- Främjande av livsmiljö och hälsa samt samarbete, till exempel:
  - vikten av samarbete mellan myndigheter för att främja en hälsosam livsmiljö och hälsa som en viktig del av kommunernas strategiarbete
  - identifiering och förebyggande av sanitära olägenheter i samarbete med myndigheter
  - beredskap för störningssituationer och samordning av planer och beredskapsövningar

De övriga prioriteringarna genomförs enligt verksamheten inom området och i mån av möjlighet när den centrala myndigheten har gett mer anvisningar om hur projekten ska genomföras.

För år 2020 har man inga planerade egna projekt men i mån av möjlighet deltar man i de projekt som leds av centrala ämbetsverk samt i eventuella tillsynsprojekt som genomförs tillsammans med andra enheter.

Provtagningen och undersökningen av proverna är avgiftsbelagd för verksamhetsutövarna. Verksamhetsutövaren betalar de analyser som görs på proverna. För provtagningen kan utomstående specialist med tillräcklig erfarenhet och kompetens användas.

Dessutom samarbetar man i mån av möjlighet i samarbete när det gäller hushållsvattenbrunnar och avloppsvatten i glesbygden, i LINKKI-projektet, vars arbetsgrupp består av tjänsteinnehavare inom miljöskyddet och byggnadstillsynen i åtta kommuner i västra Nyland.

3.2.4 Tillsyn av hushållsvatten och provtagning

Hälsoskyddslagen och författningar som utfärdats med stöd av den definierar rätt noggrant antalet prover som ska tas av hushållsvatten och badvatten och de analyser som ska göras. Kvalitetskrav, antal prover och analyser för hushållsvatten anges i förordningarna 1352/2015 och 401/2001. På samarbetsområdet för Lojos miljöhälsotjänster tas årligen cirka 120 myndighetsprover på hushållsvatten. Som prov tas i varje vattenverks tillsynsplan bestämda prov för fortlöpande kontroll och periodisk uppföljning som tas hos konsument. En gång per år tas på det utgående vattnet från vattentäkterna ett prov för nitritundersökning, detta prov är ett delprov i den fortlöpande övervakningen. För provtagningsbesök utanför inspektionsbesök reserveras cirka 2 h tid. Dessutom sysselsätter genomgången av resultat från utlagda prover enheten. EU-vattenverkens provresultat rapporteras till regionförvaltningsverket som rapporterar vidare till EU-kommissionen.

I livsmedelslokaler och i lokaler där vatten erbjuds i samband med offentlig verksamhet tillämpas den stora hushållsvattenförordningen 1352/2015, utom i fall där kommunens hälsoskyddsmyndighet har säkerställt att vattenkvaliteten, inte försämrar den hälsomässiga kvaliteten hos färdiga livsmedel. En livsmedelslokal eller ett objekt enligt hälsoskyddslagen (t.ex. daghem eller äldreboende) som

använder egen brunn är emellertid inte en anläggning som avses i hälsoskyddslagen om den använder brunnsvattnet endast för den egna verksamheten. Myndigheten övervakar hushållsvattnets kvalitet även i sådana objekt genom provtagning. Kontroll av brunn och dess konstruktioner hör dock inte till planenlig tillsyn enligt hälsoskyddslagen. Det finns ett hundratal sådana enstaka hushållsvattenbrunnar inom samarbetsområdet. För dessa fastställs provtagningsfrekvens och provanalyser genom särskilt beslut. Från hushållsvattenbrunnar som ägs av privatpersoner kan prov tas om sanitära olägenheter misstänks. Under år 2020 kommer de riskbedömningar som görs och levereras av anläggningar som levererar hushållsvatten och av vattenanvändare som tar hushållsvatten med egen utrustning ytterligare att uppta resurser. Riskbedömningarna ska göras i samarbete med verksamhetsutövare och myndigheter och godkännas av hälsoskyddsmyndigheten. Dessutom kommer uppdateringar av tillsynundersökningsprogrammen att ta upp resurser.

En del av provtagningen som gäller vattentillsynen överfördes till köptjänst under 2016 med beaktande av kraven i lagstiftningen. Enligt det nationella tillsynsprogrammet för hälsoskyddet kan provtagningen utföras även av någon annan än kommunens hälsoskyddsmyndighet. Kommunens hälsoskyddsmyndighet måste emellertid säkerställa kompetensen hos den som tar prover av hushålls- och badvatten. Provtagaren måste känna till de allmänna principer som gäller för vattenprovtagning. Man kan påvisa kompetensen till exempel med en personcertifiering för miljöprovtagare. Certifieringskravet är emellertid inte ovillkorligt, utan kommunen hälsoskyddsmyndighet kan säkerställa kompetensen på det sätt den anser vara ändamålsenligt. Grunderna måste antecknas i kommunens tillsynsplan för hälsoskyddet.

Som kompetens för provtagare vid Lojos miljöhälsotjänster i fråga om hushållsvatten är en miljöprovtagarcertifiering eller ett giltigt vattenarbetskort. I det sistnämnda fallet måste myndigheten dock säkerställa provtagarens kompetens separat. För badvattenprover kan provtagaren påvisa tillräcklig kompetens på de ovan nämnda sätten eller med lämplig utbildning och tillräcklig erfarenhet av provtagning.

3.2.5 Tillsyn av badvatten och provtagning

Badvattnets kvalitet övervakas på badstränder och i bassänger. Badvattnet får inte utgöra en risk för de badandes hälsa. I social- och hälsovårdsministeriets författning 177/2008 stadgas om kvalitetskrav för badvatten. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska inför varje badsäsong upprätta en förteckning över de allmänna badstränder som omfattas av denna förordning. Ägaren eller innehavaren av en badstrand ska i samarbete med den kommunala hälsoskyddsmyndigheten inför varje badsäsong fastställa en kontrollplan för regelbunden kontroll och övervakning av badvattnets kvalitet vid badstranden. Badsäsongen ska definieras separat för varje år, badsäsongen är normalt definierad som tiden mellan 15.6-31.8.

Från EU-badstränder tas ett prov före badsäsongens början och tre prov under badsäsongen, från andra badstränder tas tre prov under badsäsongen. Det finns sammanlagt cirka 60 badstränder i samarbetsområdet. Det finns 6 simhallar och badanläggningar i samarbetsområdet. År 2019 lades provtagningen från badvatten ut till aktörerna. Provtagarnas behörighet kontrolleras av miljöhälsotjänsterna. Aktörerna är skyldiga att underrätta Lojos miljöhälsotjänster om provresultaten, Vid avvikande resultat tar hälsoinspektören nya prov och följer upp situationen tills den normaliseras. Kvaliteten på provtagningen från simbassänger följs upp genom kontrollprover som myndigheten tar.

3.3 Tillsyn enligt tobakslagen

Uppgiften för tobakstillsynen är att förebygga att man börjar använda tobaksprodukter, främja att man sluta med det och att skydda befolkningen mot att utsättas för tobaksrök. Den nya tobakslagen trädde i kraft 15.8.2016. Syftet med tobakslagen är att användningen av tobaksprodukter och andra nikotinhaltiga produkter ska upphöra. Införandet av innehållet i den nya tobakslagen och dess skyldigheter kräver resurser och utbildning när det gäller tobakstillsynen, t.ex. rökförbud i bostadssammanslutningar.

3.3.1 Tillsynsobjekt

Det finns cirka 115 objekt för den planerliga tillsynen enligt tobakslagen på samarbetsområdet. Tillsynsobjekttyperna, antalen och inspektionsfrekvenserna har angetts i bilaga 4. Typiska tillsynsobjekt är platser där man övervakar hur rökingsförbud och -begränsningar förverkligas, försäljningsställen för tobaksprodukter, tobakssubstitut och tobaksimitationer samt reklam inklusive dold reklam. Tobaksrök i rökfria lokaler kontrolleras i samband med inspektionsbesök eller med kundklagomål som grund. Under inspektionerna används i första hand sensoriska metoder, tobaksrökens rörelser kan undersökas med s.k. indikatorrök. Tobaksövervakning görs i regel i samband med annan tillsyn inom miljöhälsovården och samtidigt kontrolleras för nikotinersättningsbehandling avsedda nikotinpreparat som faller under läkemedelslagen. Det finns cirka 60 detaljhandlare av nikotinpreparat på området. Försäljningsställen för tobaksprodukter, rökingsredskap och nikotinpreparat som finns i omedelbar närhet av läroanstalter samt hobby- och klubblokaler som är populära bland ungdomar under 18 år har inte kartlagts separat.

3.3.2 Tillståndsförfarande

Försäljningen av tobaksprodukter, nikotinvätskor och nikotinpreparat kräver tillstånd/anmälan, tillstånd söks via Valvira webbplats hos kommunens tillsynsmyndighet. Till ansökan om tobakstillstånd ska fogas en egenkontrollplan. Tillsynsmyndigheten fattar ett avgiftsbelagt förvaltningsbeslut gällande försäljningstillståndet. Försäljningstillståndet ska vara anslaget i varje försäljningsställe. Tillstandsregistret för tobaksprodukter upprätthålls av Valvira Centralregistret för försäljningstillstånd av nikotinpreparat upprätthålls av Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea.

3.3.3 Programperiodens prioriteringar

Som nationellt prioriterat område för tillsynen under åren 2020-2024 har man definierat:

- stöd till egenkontrollen
- samarbete med det förebyggande rusmedelsarbetet
- bekämpning av olaglig handel och myndigheternas samarbete (bl.a. nya obligatoriska märkningar av detaljhandelsförpackningar)

Enligt lagen om organisering av det förebyggande rusmedelsarbetet (523/2015) svarar kommunen för organiseringen av det förebyggande rusmedelsarbetet inom sitt område och utser ett organ med ansvar för det förebyggande rusmedelsarbetet. Med tanke på tobakslagen är syftet med samarbetet att bidra till att uppnå målet med tobakslagen, dvs. att användningen av tobak och nikotinprodukter slutar före år 2030. Vid enheten strävar man efter att utreda möjligheterna för samarbete med de aktörer som verkar inom det förebyggande rusmedelsarbetet under tillsynsperioden.

De övriga prioriteringarna genomförs enligt verksamheten inom området och i mån av möjlighet när den centrala myndigheten ger mer anvisningar om hur projekten ska genomföras.

Objekten för den systematiska tillsynen enligt tobakslagen framgår av bilaga 3.

3.4 Veterinärvård

Veterinärvårdslagen kräver att kommunen inom sitt område ordnar grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp samt tillsyn av livsmedelssäkerhet och skötsel av uppgifter som stadgats för kommunalveterinär så som stadgas i lagen. Målet för tillsynen av djurens hälsa och välbefinnande är att förebygga smittsamma djursjukdomar och upprätthålla en hög djurhälsa, förbättra djurens välbefinnande samt skydda människors hälsa mot sjukdomar som smittar från djur till människor och skadliga ämnen.

Syftet med Livsmedelsverkets nationella program för veterinärvården (EHO) är att effektivisera och förenhetliga tillsynen över djurens hälsa och välbefinnande enligt veterinärvårdslagen samt styra organiseringen av veterinärtjänster.

3.4.1 Personalresurser och kompetens

Kommunen måste reservera tillräckligt med personalresurser för skötseln av både veterinärtjänster och tillsynsuppgifter. Särskild vikt måste fästas vid att tillsynsuppgifterna kan skötas ojävt, det vill säga att tillsynen inte utförs av en person som har ett direkt kundförhållande till tillsynsobjektet i fråga. Kommunen måste bedöma vilka resurser som behövs för att ordna tillsynen och tjänsterna. Resurskartläggningen måste utföras med den blankett som bilagts tillsynsprogrammet. Blanketten måste skickas till regionförvaltningsverket som en bilaga till tillsynsplanen och dess uppdateringar. Kommunen måste i sin tillsynsplan påvisa att enheten har tillräckliga personalresurser för att uppfylla det kartlagda resursbehovet. Kommunalveterinärernas ansvarsområden och arbetsfördelning antecknas i kommunens plan. Tillsynsprogrammets blankett finns som bilaga 7 till denna plan.

Lojo miljöhälsotjänster har en hygieniker/tillsynsveterinär som ansvarar för djurens välbefinnande, tillsyn över biprodukter, tillsyn över livsmedel med animaliskt ursprung inom primärproduktionen och tillsyn över djursjukdomar för sin del. Enheten har fyra praktikveterinärer på fyra mottagningar inom samarbetsområdet. Praktikveterinärerna ansvarar för veterinärtjänsterna, tillsynen över djurens välbefinnande som assisterande resurs till tillsynsveterinären samt under dennes frånvaro, tillsynen över biprodukter under tillsynsveterinärens frånvaro, tillsynen över djursjukdomar. Dessutom har enheten haft en djurskyddsövervakare som befullmäktigats av Regionförvaltningsverket under år 2019 i en visstidsanställning. Detta kommer att fortsätta åtminstone fram till 2020. Djurskyddsövervakarens uppgift är att assistera tillsynsveterinären samt utföra systematiska djurskyddsinspektioner.

3.4.2 Avgifter

Kommunen tar ut en avgift för de samtal som rings till den centraliserade kontakttjänsten. Avgiften är 1,92 euro per minut (inkl. moms). I dag debiterar kommunen inte för och subventionerar inte heller användningen av veterinärtjänster. Inom veterinärvården infördes från och med början av maj 2017 en klinikavgift på 10 € (+ moms 24 %)/kund.

3.4.3 Grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp

Grundläggande veterinärtjänster omfattar hälso- och sjukvård på grundläggande nivå med tillhörande rådgivning samt upprättande av hälsovårdsplaner. Akuta veterinärtjänster omfattar sjukvård och stabilisering av patientens tillstånd vid akuta sjukdomsfall under alla tider på dygnet.

Inom samarbetsområdet för Lojos miljöhälsotjänster verkar fyra veterinärmottagningar som finns vid Lojo station, Pusula, Högfors och Vichtis. Miljöhälsotjänster erbjuder grundläggande veterinärtjänster och akut veterinärhjälp för produktions- och sällskapsdjur. Alla veterinärer tecknar självständigt hälsovårdsavtal med verksamhetsutövarna på området. Den akuta veterinärhjälpen inom området är organiserad så att det alltid är samma personal som svarar för vård av produktions- och sällskapsdjur. Antalet produktionsdjur inom området är relativt litet så hittills har inte möjligheten att få akut hjälp försämrats på grund av denna ordning. Jourområdet omfattar Lojo, Vichtis, Högfors och Sjundeå. För tillfället har inget samarbete haft med andra jourområden. Den centraliserade kontakttjänsten tas i bruk 2.2.2015. Inom samarbetsområdet görs det årligen cirka 7000 veterinärbesök inom den kommunala veterinärtjänsten. Inom området finns flera privata veterinärtjänster som tillhandahåller vård för sällskapsdjur, men någon jour dygnet runt finns inte.

Kommunen har en försäkring som täcker även större ersättningsbelopp för skador som sker inom veterinärverksamheten. Försäkringens självrisk är 2 000 euro, som inte omfattar flera skador som är förknippade med vården av sällskapsdjur, eftersom ersättningsbeloppen blir mindre än självriskens andel. Ersättningsbelopp som är mindre än självriskbeloppet ersätts ur veterinärvårdens allmänna budget. I budgeten har inga medel reserverats för ersättningar. Skador som orsakats av veterinärverksamheten bedöms i huvudsak av miljöhälsochefen, i svårare fall kan man diskutera i veterinärmöten mellan alla veterinärer i området. Särskilt besvärliga fall med stora ersättningsbelopp hänvisas till veterinärmedicinska skadenämnden. Övriga kundklagomål gällande veterinärverksamheten behandlas av miljöhälsochefen.

Under åren 2014–2015 utreddes möjligheten att centralisera de kommunala veterinärmottagningarna till en eller två mottagningar. Baserat på utredningen bibehölls

servicenätverket. År 2016 infördes ett gemensamt kunddatasystem för alla veterinärer i området, KliniQ-patientdatasystemet. I slutet av 2018 sammanslogs databaserna för fyra mottagningar och ett tidsbokningssystem på webben infördes under våren 2019.

Veterinärjouren kommer tillsvidare inte att separeras enligt kraven för veterinärvården, eftersom mängderna av produktionsdjur inte är stora på området.

3.4.4 Tillsyn av djursjukdomar och biprodukter

Syftet med lagen om djursjukdomar (441/2013) är att främja djurhälsan, trygga människors hälsa, säkerställa livsmedlens säkerhet samt trygga verksamhetsförutsättningarna för husdjursproduktionen genom att förebygga och minska förekomsten av sjukdomar och smitta som kan överföras från ett djur till ett annat eller till en människa (djursjukdomar).

Tillsyn enligt lagen om djursjukdomar och därtill hörande andra uppgifter sköts inom samarbetsområdet för Lojos miljöhälsojänster i huvudsak av hygienveterinären/tillsynsveterinären och stadsveterinärerna. Miljöhälsojänster har två beredskapsveterinärer som strävar efter att delta i den utbildning för beredskapsveterinärer som ges av regionförvaltningsverket. Respektive veterinärtjänsteinnehavare har en självständig skyldighet att anmäla om djursjukdomar till erforderliga parter. Miljöhälsochefen och hygienveterinären/tillsynsveterinären ansvarar för anmälningarna till hälsovården. Tillsyns- och provtagningsuppgifter som baseras på lagen om djursjukdomar har delats upp mellan hygienveterinären/tillsynsveterinären och stadsveterinärerna. Uppgiftsfördelningen granskas årligen. För uppgifter på regionförvaltningsverkets begäran ansvarar vilken veterinärtjänsteinnehavare som helst inom samarbetsområdet.

I anslutning till tillsynen av djursjukdomar gör stadsveterinärerna och hygienveterinären/tillsynsveterinären också export- och importbesiktningar av djur samt andra provtagningar i anslutning till bl.a. djurutställningar, försäljningar samt stuteri- och insemineringverksamhet. Handlingar förknippade med export- och importkontroller görs i första hand via TRACES-systemet.

Den s.k. biproduktförordningen om behandling av biprodukter från djur som givits för att förebygga spridning av djursjukdomar kräver att behörig myndighet övervakar att biprodukter behandlas och slutförvaras rätt. Biprodukttillsynen inom samarbetsområdet hör till hygienikern/tillsynsveterinären. I frågor om biprodukter ges vid behov rådgivning.

På samarbetsområdet finns det tre planenliga tillsynsobjekt enligt lagen om djursjukdomar och biproduktförordningen: två förbränningsanläggningar enligt biproduktförordningen och en spermainsamlingsstation. Dessa övervakas i enlighet med instruktioner från regionförvaltningsverket.

3.4.5 Tillsyn av djurens välbefinnande

Syftet med djurskyddslagen (247/1996) är att på bästa möjliga sätt skydda djur mot lidande, smärta och plåga. Lagen syftar också till att främja djurens välbefinnande och god behandling av djur. Lokala tillsynsmyndigheter enligt djurskyddslagen är kommunalveterinären och den tjänsteinnehavare som utövar tillsyn över hälsoskyddet i kommunen samt polisen. Inom samarbetsområdet för Lojos miljöhälsojänster är tillsynen av djurskyddet centraliserat till hygienveterinären/tillsynsveterinären. Under hygienikerns/tillsynsveterinärens semester tas djurskyddstillsynen om hand av praktikerveterinären. Dessutom har enheten haft en djurskyddsövervakare som befullmäktigats av Regionförvaltningsverket under år 2019 i en visstidsanställning. Detta kommer att fortsätta åtminstone fram till 2020. Djurskyddsövervakarens uppgift är att assistera tillsynsveterinären samt utarbeta systematiska djurskyddsinspektioner.

Hygienveterinären/tillsynsveterinären gör inspektioner av djurskydd i huvudsak tillsammans med djurskyddsövervakaren, stads- eller länsveterinären. Vid behov begärs handräckning från polisen för att genomföra inspektioner. Inspektioner görs i huvudsak när det finns skäl att misstänka att ett djur sköts, behandlas, används eller transporteras i strid med bestämmelserna. Tillsynsmyndigheten har med misstanke som grund rätt att kontrollera djuret och platsen där det hålls samt redskap, mat och dryck som hör till djurets skötsel. Med misstanke som grund genomförs inspektioner även inom hemfridens ram. I samband med inspektioner ges djurhållaren rådgivning och anvisningar. När överträdelse av djurskyddslagstiftningen upptäcks ges föreskrifter och förbud med förvaltningsbeslut och vid behov vidtas också brådskande åtgärder.

Enheter som ägnar sig åt anmälningspliktig, yrkesmässig djurhållning eller annars omfattande djurhållning (t.ex. häststall och djuraffärer och smådjurshem) inspekteras regelbundet. Inspektion av dessa ställen behöver inte grunda sig på misstanke. Inspektioner kan också göras utan misstanke på sådana ställen vars verksamhet kräver att tillstånd söks hos regionförvaltningsverket. Sådana ställen är exempelvis cirkusar, djurparker, djurutställningar och djurtävlingar.

Inom samarbetsområdet finns det cirka 250 anmälningspliktiga verksamhetsutövare. Objekten riskklassificeras i den mån man hinner och kan inspektera, en del av objekten omfattas av hemfriden och ligger utanför den systematiska tillsynen. Tillsyn utförs enligt behovet med betoning på att avhjälpa bristerna.

3.4.6 Prioriteringar inom veterinärvården

I VASU 2015-2019 (flerårig nationell tillsynsplan för livsmedelskedjan) har följande angetts som prioriteringar när det gäller djurens hälsa och välbefinnande under år 2020:

- NTM-specifik prioritering (tillsynsområde med konstaterade brister inom NTM:s område)
- Gemensamt koordinerad beredskapsövning för djursjukdomar
- Effektivisering av insatserna att utreda ursprunget och spridningen av salmonella som konstaterats hos nötkreatur, svin, kycklingar eller kalkoner
- Tillsynen över biprodukter på gårdarna, speciellt förvaring, uppsamling och bortskaffande av kadaver

Miljöhälsotjänster strävar efter att svara på de givna prioriteringarna inom de ramar som de styrande parterna ger instruktioner om hur de ska genomföras.

4. Beredskap för störningssituationer

I livsmedels-, hälsoskydds- och veterinärvårdslagen föreskrivs om skyldighet för kommunen att ha beredskap för störningssituationer. Lojo miljöhälsotjänster har en beredskapsplan som har uppdaterats under 2019. Uppdateringsarbetet fortsätter under år 2020. Under år 2019 har man utarbetat beredskapskort inför olika exceptionella situationer.

I statsrådets förordning 1365/2011 föreskrivs om utredning av livsmedels- och vattenburna epidemier. Inom samarbetsområdet för Lojos miljöhälsotjänster har områdets epidemiutredningsgrupp uppdaterats år 2019. Av arbetsgruppens medlemmar verkar miljöhälsotjänstens representanter, miljöhälsochefen, hygienveterinären/tillsynsveterinären, hälsoinspektören inriktad på livsmedelstillsyn samt hälsoinspektören inriktad på hushållsvatten och badvatten inom hela samarbetsområdet. I övrigt varierar utredningsgruppens sammansättning beroende på området som utreds. En vattenförsörjningsspecialist har utsetts separat från varje kommun. Hälsovårdens experter är gemensamma för Vichtis och Högfors områden. Hälsovårdens specialister från Lojo och Sjundea är separata. Utredningsgruppen kan kompletteras vid behov med utomstående specialister. En förteckning med kontaktuppgifter till utredningsgruppens medlemmar hålls ständigt aktuell. Arbetsgruppen samlas minst en gång per år med miljöhälsotjänsten som sammankallande. Utredningsarbete om matförgiftningsmisstanke eller annan avvikande situation genomförs på kommunens bekostnad.

5. Uppföljning och utvärdering av planens genomförande

Kommunen ska efter verksamhetsårets slut utvärdera hur tillsynsplanen genomförts och upprätta en rapport över detta. Utvärderingsrapporten upprättas sektorsvis och tillställs Lojos miljöhälsosektion för behandling så att den kan skickas till regionförvaltningsverket före slutet av mars.

Enligt tillsynsplaneförordningen 665/2006 ska utvärderingen omfatta:

- antalet inspektioner efter typ av tillsynsobjekt
- inspektionernas omfattning
- antalet provtagningar efter typ av tillsynsobjekt, samt
- fördelningen av inkomsterna från inspektionerna.

Vid utvärdering av tillsynsplanen granskas hur täckande den planerade verksamheten och planerade inspektioner har genomförts per tillsynsobjekttyp. Dessutom granskas om tillsynen av alla branscher har genomförts på ett täckande sätt. Den tid som använts för inspektioner och objekt jämförs med planerad tidsanvändning. I utvärderingen beaktas också hur fördelningen av resurser till olika sektorer blev. Bedömningskriterier är också genomförande av tillsyn enligt riksomfattande prioriteringar och av egna lokala prioriterade områden. Om de mål som uppställs i planen inte uppnåtts, anges möjliga orsaker i utvärderingen (tjänstledigheter, överraskande projekt o.d.) samt de åtgärder som krävs (t.ex. beslut, ökning av resurser, ändrad verksamhet och preciseringar av prioritering) för att målen ska nås under nästa granskningsperiod. Ifall avståndet till tillsynsplanens mål är stort ska detta beaktas vid fördelning av intäkterna från tillsynen.

Resultaten från utvärderingen av tillsynsplanen lämnas till Södra Finlands regionförvaltningsverk som lämnar utvärderingen till olika centrala myndigheter och de centrala myndigheterna i sin tur vidare till EU-kommissionen.

